



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conuersione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

103. Omnium nationum operarij ad Sinas conuert. necessarij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

cus, nisi Deo volente Rex, Taolij pondus leuiori officio illi commutasset, post hoc enim audito Sambialio, breui Vero & recto quò iam erat à natura pronus, manus dedit, & sacro ex fonte nominatus est Paulus; quanta ethnicorum admiratione, quàm effusis ad Deum inter Christianos actionibus gratiarum, melius cogitatur quam dicitur. Porò hæc fidei incrementa secundis rumoribus longè extra vibem dissipata, accersebant ad illum aliarum vrbiùm nuncios, implorantium eius opem, quibus nisi raptim & paucis diebus iens & rediens cum satisfacere non posset, discruciabatur eorum miseris vehementer: hæc tamen Ciampij aliquamdiu Doctoris Thomæ patria, vbi præter suam expectationem, expectatissimus, & fama notissimus, incredibili gratulatione Mandarinorum exceptus est. Audiebatur vero in Doctoris Thomæ suburbano musæo ea frequentia, vt cum perorasset, auditori nouo repetenda esset habita concio. In Cathecumenis docendis durabat ad medias noctes; pridie quàm baptizarentur eam in iis mouebat diuinæ offensæ detestationem, & horrorem vt præteriti dolore soluerentur in lachrimas, & lamenta; sponderentque Deo in posterum innocentie Christianæ obseruantiam inuiolabilem; trecentis baptismum contulit, triaque hunc foris posebant opida, erantque magnis accessionibus nascentem illic Ecclesiam auctura; sed eam Bonzj, mendicitatis metu exciùdere mox tempestatem, vt satius duxerit spem paruam in præsens omittere, quàm rei summam in periculum vocare.

Iam de Regno Dei inter Sinas læta mihi suggerit hic annus seculi huius, tricesimus septimus; nam ad Regnum Sinarum quod attinet, semper hinc deinceps quot annis in peius, & in præceps ruit, quoad denique transiret ad Tartaros qui Prouincias eius dum hæc scribo, saltem duodecim obtinent. Defuncto ante biennium, P. Palmertio Prouinciarum Inspectori, quæ solent Macao operarios petere, Manuel Diaz, suffectus est ad discrimen alterius iuuenis, & cognominis, senior appellatus, qui pro suo in Sinas ardenti studio, viginti mox operarios à Vitellescho Præposito mitti ad se quotannis postulauit generosos, nec amantiore vitæ quàm ferret cursus illius nauigationis, qui tolerabilis habetur si vel mediam ex Europa vectorum partem transmittat incolumem. Sed enim inspecto postmodum quàm longè pluribus operariis egeret, Semedo Viceprouinciæ Procuratori negotium dedit, vt Roma rediens bona cum venia Generalis, ex nationibus variis septuaginta deligeret secum in Sinas perducendos, addiditque Semedi precibus pradens senex valdè sapientem ad Vitelleschum epistolam, quam à tanto viro, missionumque illarum experientissimo, non ab re arbitror posteris profuturam. Sic ergo ille Martij 10. anno 1637. annorum sum quinque, & septuaginta, ex iis sexaginta translegi in Societate, & quidem quod pudet negligenter, versor in his Prouinciis quinquagesimum nunc annum, & in regendi, consultandique munere quadragessimum nonum, quod præmittendum idcirco censui vt intelligat V.

M M m m 2

103.
Omnium
nationum
operarij ad
Sinam con-
uert. necessa-
rij.

P. quantum mea intersit vera dicere & scribere, cum accersendum tunc quamprimum sentiam ad reddendam Deo omnium rationem. Fidelitatem à me nisi sum impiè ingratus, singularem Societas repetit, cui tot vitam annorum, & quicquid boni habeo, debeo; cum eam ingreſſus, vix nisi absurdè loqui possem: tamdiu præterea personas expertus, resque tum nostras, tum externas; Paternitati vestræ assevero nihil esse ad salutem harum Prouinciarum desiderabilius, & maius, quàm vt ex multis nationibus operarij ad eam concurrant. Suis enim hominibus Lusitani egent in Lusitania, egent iisdem in Brasilia, nec possunt Prouincijs quatuor de suis cultores suggerere, quæ à capite bonæ spei huc vsque porriguntur. Vt necesse sit alterum fieri ex duobus, aut externos è nostris in subsidium euocare, aut susceptam Sinarum, Cocincinae, Tunchini conuersionem omittere, Cambogiae præterea, & Laiorum, quorum aditum regnorum ab annis septemdecim tenemus. Accersendas ergo ex nationibus alijs subsidiarias operas hæc sunt quæ Paternitati vestræ possunt confirmare.

1. Iapones, & Sinas haudquaquam primi eruderunt è nostris Lusitani, sed alij, primamque in iis sementem cum fecerint, æquam esse vt pergant, & messem colligant animarum quam excoluerunt.

2. Deinde Macaum paucos habet ad Societatem idoneos; milites sunt Præſidiarij ducenti quinquaginta, sed ij ne mediocriter quidem instructi dotibus ad nostra munera opportunis; & si quibus aliquid viuax insit, Regi malunt in India militare, quàm hic nulla spe honoris aut occasionis bonæ torpere; Macao quidem oriundi, natis in India longè præstant, quodd eorum, & melior indoles, & educatio, at ij & pauci sunt; & in iis qui Societatem expetant pauciores; cum tamen Sinarum, & Iaponum vastitas, & cultissima literis, & intelligentiâ virtutum ingenia, quamplurimos exigant, & magnis animi præſidijs fultos!

3. Qui admittuntur hic in Societatem, annos octo, sumptuque non leui, & propter aduersum studentibus cælum, fructu exiguo, literis incumbunt, iisque ita enervantur vt fiant laboribus impares quos harum missionum conditio strenuos exigit; Externæ Prouinciæ dant nobis homines virtute, ac literis absolutos, gratuitos, & solo huc vsque Vlyſſipone, viatici sumptu: quanto proventu animarum, dixisse sufficiat, illos strenuè semper, & fideliter laborasse.

4. Magnum nostris hisce Prouincijs nomen facit, quod earum causa suas deferant externi, ac licet in iis vtiliter & honorificè occupentur; nostras tamen has magno ambitu present.

5. Exempli est admodum illustris tam nobili inter nos amore congmentatam cernere caritatem, vt fratres fratribus ad laboriosa, & ardua tam procul suppetias ferant; periculâque & ærumnas præferant commodis quibus in patria gaudebant, intra metas religiosæ obseruationis quod hic ordinibus cæteris in vsu esse non videmus.

6. Contin

6. Contingit non rarò peti à nobis Mathematicum insignem, aut solertem pictorem, quod iis careant Lusitani, iam si semel aduertant externæ Prouinciæ, natali spiritu nos agi; nec eæ faciliè postulata concedent, nec decebit nos ad ea postulanda descendere.

7. Denique Sineses, cum multa faciant ad Societatem idoneos, sed fidei sunt adedò teneræ, vt quantum capio, nisi multo tempore maturescant, & corroborentur, intutum valdè sit Societatis famam, votorum sanctitatem, & sacramentorum ministeria iis committere. Iapones verò (si pergat tyrannus vt facturus videtur) furere multis annis nascuntur ethnici, ethnica educatione, ad superstitiones idololatriæ dictatis ethnicis fingentur, ecquando igitur in illis ad Societatem aut Sacerdotium fore habiles expectemus? quare oportet nos esse Catechistis laicis contentos: Sacerdotes verò ex Europa accerfere, quos cum sufficere Lusitania non possit, petantur sanè ex nationibus aliis docilioribus ad nexum mutua caritatis] ista sapiens senex religiosissimo instinctu solidæ pietatis, quibus adderem multa si vellem historiam in argumenta deslectere, atque illud imprimis, operarios externos, possessionem stationum à dominis (sic verbo venia) nequaquam auferre; sed multas ex paucis; ex maeris, & parum fructuosis ob penuriam sociorum, sociis operum diuites facere; iam vtri præstiterint in Apostolico munere, discernant facta ipsa non verba.

Huic suo insistens considerato iudicio Diaz, quatuor in Sinas hoc anno 37. destinat Ioannem Monterum, Franciscum Brancatium, Hieronymum Grauinum, & Ludouicum Bullium, qui se Macai pridem ad eam expeditionem comparabant; Primus Lusitanus, reliqui Siculi, senioribus diuersas in Prouincias adiuncti quorum vsu, & linguam, & modum agendi perscuerent; quo se vtroque ab anno 1630. abundè munierant Tranquillus Grassetius, Petrus Caneuarius, Michaël Trigaultius, Benedictus de Matos, & secundum hos Antonius Gouea, & Ignatius de Costa; quorum aduentus Seniorum Patrum cadentem ætatem inexplicabili gaudio affectit, dum se in iis renasci quodammodo cernerent, considerentque nunquam defuturos ad consummandam conuersionem imperij in qua ipsi tam diu sudauerant; nunc planè exhausti viribus, quod vitæ supererat in compositionem librorum conferebant quorum emolumentum perpetuum, & omnibus commune Christianam rem inter Sinas, Cocincinenses, & Tunchinenses promouit plurimum, censebanturque iam hoc anno 37. ducenti quindecim; manuscripti verò, proximèque edendi duodetriginta supra centam charactere omnes difficili, & lingua illorum regnorum exquisita, de Religione, pietatis cultu, Philosophia morù, natura & Mathematicis.

Sed quietis huius, etsi laboriosæ, impatiens Longobardus rem aggressus est hoc anno periculosam, & difficilem, quæ tamen feliciter, Dei beneficio est confecta. Vocatus fuerat ante aliquot annos Pechino Cinanfun, Sciantuanensis Prouinciæ urbem primariam, ad filium

103.
Noui oper.
noui Christi.
Longobar.
fund.

Colai Pauli confessione sacra expiandum, vbi ethnicos tredecim Christo lucrificet; & Mandarinos expertus est tam præclare erga se animatos, vt hoc instar promissi habuerit pangenda illic Christianitati; nec eò reditum distulit vltra annum; quo, itineris duce feruido Christiano, initium fecit Euangelij prædicandi ab eius patria bidui spatio Cinanfano distante, plus centum ethnicos errorem dedocuit aut lauit; in reliquo populo eos exciuit motus qui desituri videbantur in professionem omnium Christianam, nisi Bonziji Deorum Sinenfium ad verbis Præfectum querelas detulissent, quos aiebant à Mago, Peregrino, Seditioso, falsario proferri. Præfectus accusationem pro comprobata re habens ratam, & accusatores pro testibus, decernit Longobardum cum comite, non examinandos, sed puniendos comprehendere; verum eius ætate inhibitus, & quadam veluti aspectus maiestate, frontem solum rugauit, contemptum minatus, nisi tuam hanc attenderem promissam canitiem, plagas hinc ferres quinquaginta, & volentem aliquid dicere foras iussit extrudi; ejus comitem crudeliter cædi, & iugo tanquam carcere adstringi. Longobardus & ipse vrbe pulsus Cinanfum solus venit, & Mandarinorum amicorum intercessione recepto comite Pechinum regreditur. Sed vlciscente iniuriam Deo, Præfectus gradu, & officio motus, successorem accipit Mandarinum æquitate præstantem, æstimatorem Longobardi magnum, qui hac cæca illectus, per niues, & gelu concreta flumina, eandem iterat expeditionem. Cuius ipse successus sanctus senex quàm verè prælagisset, testatur eorum felicitas de qua sic ipsemet ad Viceprouincialem. [Res, inquit, nostræ Sciantunenfes, votorum meorum mensuram æquarunt. Taingan ap-pulsus Præfectum vrbis, amicissimum nobis pro obsequij munere adij; visendi officium is statim rependit, hinc quicquid in vrbe Mandarinorum est me domi visere, ego illorum comitates, dies totos viginti excipere, & Saluatoris effigiem iis ostendere, qui mihi aditus ad diuina, & salutem animæ, apud eos erat, valuitque ad triginta ex ipsis baptismo tingendos. Vulgata erga me Mandarinatus vniuersi honorifica beneuolentia, conuenire ad me ex vicinia ethnici complures, & quotquot erant Christiani, certioresque facti vexationem præteritam ex ignoratione legis Christianæ ab ex præfecto attentatam, magnis animis illi ad eam ambiendam, ad retinendam isti sese accingero. Ego stabilito mihi in vrbe domicilio exiui in propinquos pagos tanta eorum lætitia, quantum ab ipsis expectatus, & trecentos in iis, quæ Dei est gratia, ethnicos baptizavi, sonabatque circum tam longè, ac lætæ fama nobili, lex magni Occidentis (sic eam nominant) vt à milliari septuagesimo ad audiendum concurrerent, & me quisque in suum oppidum traheret, sed Decembris & Ianuarij spatio à R. V. conscriptus, satisfacere illis non potui nisi spe facta mei reuisendi ad quintam, aut septimam lunam. Recreauit autem illos præcipuè domus in eorum Metropoli figendæ promissio, vnde nostros ad manum toto anno essent